

Ο Αυστραλός που πολέμησε τους Ναζί με “φυλαχτό” την Ελληνική σημαία!

/ [Ιστορία - Εθνικά Θέματα](#)

Στις εμπόλεμες ζώνες οι στρατιώτες αναπτύσσουν μια ιδιαίτερη σχέση με τη σημαία της πατρίδας τους, της δίδουν διάσταση πέρα και πάνω από το δικό τους διαμέτρημα, σε πλείστες περιπτώσεις δεν διστάζουν να πεθάνουν κρατώντας την στην αγκαλιά τους προκειμένου να μην πέσει σε χέρια που δεν θα την σεβαστούν.

Όμως, στις εγκαταστάσεις της Κοβενταρείου Δημοτικής Βιβλιοθήκης Κοζάνης, στο χώρο του υπογείου όπου ξεναγήθηκε το ΑΠΕ-ΜΠΕ και φυλάσσονται οι θησαυροί, τα κειμήλια, τα παλαίτυπα, οι χάρτες και οι γκραβούρες που χρονολογούνται από το 14ο αιώνα, ξεχωριστή θέση έχει μια ελληνική σημαία που κατά τη διάρκεια της εισβολής των Ναζί στην Κοζάνη βρισκόταν στο Βαλταδώρειο Γυμνάσιο της πόλης, αλλά στη συνέχεια εξαφανίστηκε χωρίς να ξέρει κανείς κάτι. Χρειάστηκε να περάσουν 19 χρόνια για να μαθευτεί τι απέγινε το εθνικό μας σύμβολο από τον άνθρωπο που το χάραμα της 13ης Απριλίου 1941 την έβαλε στο σάκο του προκειμένου να μην πέσει στα χέρια των Γερμανών. Η σημαία περιπλανήθηκε μαζί με τον κάτοχό της σε όλα τα μέτωπα του πολέμου, από την ελληνική ύπαιθρο, στο Κρητικό και Λιβυκό Πέλαγος έως και τον Ειρηνικό

Ωκεανό.

Πρόκειται για τον στρατιώτη Reginal Tresise της 6ης Μεραρχίας του αυστραλιανού εκστρατευτικού σώματος, όπου τον Απρίλιο του 1941 έλαβε μέρος στη μάχη του Κλειδιού στο Αμύνταιο Φλώρινας και κατά τη διάρκεια της οπισθοχώρησης έμεινε για λίγες ώρες ξεκούρασης στο βομβαρδισμένο σχολείο της Κοζάνης. Ο νεαρός στρατιώτης είχε τη σημαία πάντα μαζί του, δεν την αποχωρίστηκε ποτέ, ακόμη και στις πιο αιματηρές μάχες που χρειάστηκε να δώσει έως το τέλος του πολέμου. Ποιος ξέρει, στο βάθος ίσως να ήλπιζε στην εύνοια των Ολύμπιων θεών για τους πολεμιστές που προστατεύουν τα ιερά σύμβολα των φίλων και συμμάχων τους στο πεδίο της μάχης.

Η αναπλ. προϊσταμένη των Αρχείων, Μουσείων και Πινακοθηκών της Κοβενταρείου Βιβλιοθήκης Κοζάνης Ελένη Μαργαρίτη, ανοίγει για το ΑΠΕ-ΜΠΕ τον φάκελο του τεκμηρίου και με προσεκτικό τρόπο αφήνει στο τραπέζι την πάνινη συσκευασία στην οποία έως και σήμερα φυλάσσεται η σημαία που έφθασε στην Κοζάνη από τη Μελβούρνη Αυστραλίας με παραλήπτη τον τότε δήμαρχο Κοζάνης Βασίλειο Ματιάκη. Επίσης, τη χειρόγραφη λιτή επιστολή του προς τον δήμαρχο, ένα στρατιωτικό καπέλο που προέρχεται από τα προσωπικά του αντικείμενα. «Επιθυμώ να επιστρέψω αυτήν την περήφανη σημαία στο παλιό της σχολείο διότι οι εικοσάρηδες άνδρες και γυναίκες που ήταν τότε παιδιά κατά τις δύσκολες εκείνες ημέρες, πρέπει να γνωρίσουν αυτήν τη σημαία» σημειώνει τον Ιούνιο του 1959 στην επιστολή του.

Image not found or type unknown

Ποια είναι όμως η ιστορία αυτής της σημαίας, που ο χαμηλόβαθμος βαθμοφόρος του αυστραλιανού στρατού θέλει να γνωρίσουν οι μαθητές του σχολείου; Οι Γερμανοί μόλις έχουν κάμψει την ελληνική αντίσταση στα οχυρά του Ρούπελ και στις 10 Απριλίου 1941 έχουν καταλάβει τη Θεσσαλονίκη. Οι σύμμαχοι, στην προσπάθεια τους να καθυστερήσουν τους εισβολείς, παράταξαν έναν μεικτό σχηματισμό Αυστραλών, Βρετανών, Νεοζηλανδών και Ελλήνων στρατιωτών, γνωστό με την ονομασία «Δύναμη Μακέι» στο στενό πέρασμα του Κλειδιού στο Αμύνταιο Φλώρινας το οποίο είχε θεωρηθεί ως στρατηγικής σημασίας. Ως πρώτη γραμμή άμυνας παρατάχθηκε δύναμη Αυστραλών στρατιωτών της 6ης Μεραρχίας μαζί με Έλληνες στρατιώτες, Άγγλους και Νεοζηλανδούς. Εναντίον των υπερασπιστών των στενών παρατάχθηκε το 40ο Τεθωρακισμένο σώμα στρατού των Ναζί και το δύσκολο κομμάτι της διάρρηξης του βασικού μετώπου των στενών όπου υπεράσπιζαν Αυστραλοί, ανέλαβε η εμπειροπόλεμη 1η Μεραρχία «SS

Αδόλφος Χίτλερ», που μεταφέρθηκε εσπευσμένα στη Φλώρινα, από το μέτωπο της Δουνκέρκης και η οποία έως τη λήξη του πολέμου ευθύνεται για πλείστες θηριωδίες τόσο στην Ελλάδα όσο και στο ανατολικό μέτωπο της Ρωσίας.

Ο Peginal Tresise με την μεραρχία του φτάνουν στις 5 Απριλίου στον Πειραιά από το συμμαχικό μέτωπο της Αιγύπτου και οδικώς μεταφέρεται στο μέτωπο της Φλώρινας. Οι επιθέσεις των Ναζί ξεκίνησαν από το μεσημέρι της 11ης Απριλίου αλλά η κύρια γερμανική επίθεση εκδηλώθηκε στις 12 Απριλίου όπου και με τη βοήθεια της ελαφριάς χιονόπτωσης οι επιτιθέμενοι κατάφεραν να αποκτήσουν πλεονέκτημα. Αργά το απόγευμα η συμμαχική διοίκηση αντιλαμβανόμενη ότι δεν μπορεί να ανακόψει την δύναμη των Ναζί, δίνει το σήμα της υποχώρησης. Οι Αυστραλοί που έχουν δεχθεί τον κύριο όγκο της γερμανικής επίθεσης θα αφήσουν και τους περισσότερους νεκρούς στο πεδίο της μάχης.

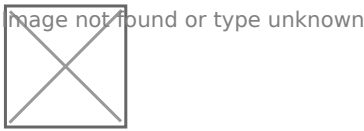
Ο νεαρός Peginal Tresise με ορισμένους συναδέλφους του κατά την οπισθοχώρηση κατασκηνώνουν για λίγες ώρες στο Βαλταδώρειο Γυμνάσιο. Όπως αναφέρει, το σχολείο είναι διώροφο και έχει βομβαρδιστεί από τους Ναζί «το άγαλμα προ της εισόδου του σχολείου έχει ανατιναχθεί. Στο ισόγειο του σχολείου ανάμεσα στην σκόνη, στις πέτρες του μικρού δωματίου βρίσκεται και μια σημαία από μετάξι με κρόσσια και κορδόνι». Ο στρατιώτης εντυπωσιάζεται από την εικόνα που αντικρίζει, το σχήμα και το χρώμα της σημαίας. Προκειμένου να μην πέσει στα χέρια των ναζί που προελαύνουν προς την πόλη, αποφασίζει να την πάρει μαζί του. «Φαινόταν τόσο περήφανη, προκλητική και αλύγιστη στην σκόνη και την ακαταστασία του πολέμου. Την έβγαλα από το κοντάρι, την τοποθέτησα στο σάκο μου. Με την ιδέα να μην παραδοθεί ένα τέτοιο έμβλημα στους Γερμανούς όπου θα την έστελναν στην πατρίδα τους ως αναμνηστικό».

Οπισθοχωρώντας ανατινάζουν τη γέφυρα του Αλιάκμονα στα Σέρβια σε μια προσπάθεια να καθυστερήσουν την προέλαση των Γερμανών στον νότο. Στις 28 Απριλίου μαζί με τους υπόλοιπους άντρες της Μεραρχίας του από την περιοχή της Μονεμβασιάς επιβιβάζεται σε βρετανικό αντιτορπιλικό με προορισμό την Κρήτη.

Έκτοτε, έως το τέλος του πολέμου, η ελληνική σημαία του Βαλταδώρειου Γυμνασίου θα βρίσκεται στον σάκο του και δεν θα την αποχωριστεί ποτέ.

Στην Κρήτη οι μάχες που ακολούθησαν ήταν μάλλον οι πιο σκληρές του πολέμου. Ο νεαρός Αυστραλός περιγράφει με εντελώς λιτό λόγο την κόλαση που έζησε από την οποία βγήκε σώος μαζί με το φυλαχτό του, ενώ άλλοι συμπολεμιστές του, πέθαναν ή πιάστηκαν αιχμάλωτοι. «Ο πόλεμος στην Κρήτη ήταν σφοδρότερος όσο ποτέ. Εκεί έχασα τα πάντα, αλλά κράτησα την ελληνική σημαία, δένοντας της γύρω από το σώμα μου να με ζεσταίνει. Το μόνο πράγμα με το οποίο εξήλθα της

Κρήτης ήταν η σημαία και η ζωή μου».

Η σημαία για τον Tresise είναι το φυλαχτό του, το γούρι, το ιερό σύμβολο μιας πατρίδας που έδωσε σκληρή μάχη απέναντι στους Ναζί, πιστεύει ακράδαντα ότι του έφερε τύχη και τον κράτησε στη ζωή. Όσοι τα κατάφεραν, πέρασαν στην Αίγυπτο, διέσχισαν τη Συρία και την Ιορδανία με κατεύθυνση τον Κόλπο για να τους παραλάβουν τα πλοία των συμμάχων να τους μεταφέρουν στην πατρίδα. Η σημαία είναι ό,τι πιο προσωπικό αντικείμενο του έχει απομείνει. Στα σύνορα Τουρκίας-Συρίας οι συνοριοφύλακες Τούρκοι, όταν μαθαίνουν την ιστορία της, του ζητούν να την αγοράσουν. «Από την Αίγυπτο περάσαμε στην Παλαιστίνη και από κει στο γαλλικό τομέα της Συρίας. Έδειξα τη σημαία στους Τούρκους στρατιώτες στα σύνορα και τους διηγήθηκα την ιστορία της. Ήθελαν να την αγοράσουν, αλλά αρνήθηκαν».

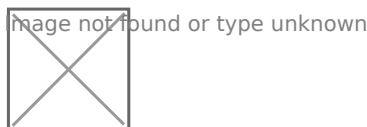
Ο Reginald Tresise μετά από ταξίδι ζωής θα βρεθεί πίσω στην πατρίδα. Αλλά τα βάσανα του δεν λένε να τελειώσουν. Ο Ειρηνικός Ωκεανός φλέγεται, γίνονται πολύνεκρες μάχες με τους Ιάπωνες τόσο στη θάλασσα όσοι και στον αέρα, στο μεγαλύτερο μέρος του Ωκεανού, ενώ ό,τι έχει απομείνει από την 6η Μεραρχία του αυστραλιανού εκστρατευτικού σώματος με ειδική εκπαίδευση ετοιμάζεται για αποστολή στη νήσο Νέα Γουινέα Παπούα. Ο νεαρός στρατιώτης, λίγο πριν το τέλος του 1941, θα βρεθεί στο νησί. Μαζί του έχει πάντα το γούρι ζωής του σε μια από τις πιο φονικές μάχες του Ειρηνικού, όπου η αξία της ανθρώπινης ζωής ήταν ασήμαντη.

«Αυτή η ελληνική σημαία ήταν το έμβλημα της καλής μου τύχης και την έφερα καθόλη τη διάρκεια του αγώνα στον Ειρηνικό Ωκεανό» σημειώνει ο νεαρός στρατιώτης.

Ο αντιδήμαρχος Πολιτισμού και πρόεδρος της ΚΔΒΚ Παναγιώτης Δημόπουλος ανέφερε μιλώντας στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ότι η συγκεκριμένη σημαία «έχει πάνω της τον πόλεμο, την αλμύρα του Λυβικού πελάγους και του Ειρηνικού Ωκεανού, τον ιδρώτα και την αγωνία της μάχης, από έναν άνθρωπο που δεν είναι Έλληνας, αλλά τελικά αποδείχτηκε ότι είναι περισσότερο από όλους μας». Πρόσθεσε δε ότι μαζί με άλλα κειμήλια της βιβλιοθήκης «θα αποτελούν σημαντικό μέρος της μόνιμης μουσειακής συλλογής που θα εκτεθεί στο νέο μουσείο της Βιβλιοθήκης όπου ολοκληρώνεται σε σύντομο χρονικό διάστημα».

Μελετώντας το περιεχόμενο της επιστολής του η Ελ. Μαργαρίτη επισημαίνει στο

ΑΠΕ-ΜΠΕ ότι «ο συγκεκριμένος στρατιώτης τρέφει βαθιά εκτίμηση και αγάπη για την Ελλάδα και τους ανθρώπους που γνώρισε από όπου και αν πέρασε». Ο πόλεμος έχει τελειώσει όλοι έχουν ξεκινήσει μια καινούργια ζωή, αλλά αυτός δεν ξεχνά τι έζησε στην Ελλάδα, δεν ξεχνά ότι οι φτωχοί τότε χωρικοί που συναντούσε στο διάβα του από τη Φλώρινα, την Κοζάνη έως την Κρήτη, του προσέφεραν φαγητό και ύπνο διακινδυνεύοντας ακόμη και τη ζωή τους. Φυσικά δεν ξεχνά ότι στα προσωπικά του αντικείμενα έχει μια σημαία που ανήκει σ' ένα σχολείο.

«Ρίχνοντας ματιές εις το παρελθόν όταν ταξίδευα στους δρόμους της Ελλάδας φέρνω στην μνήμη μου τον ευγενή και αβρόφρονα λαό της που μοίραζε το ψωμί του και την στέγη του μαζί μας πάντοτε ριψοκινδυνεύοντας την ζωή του προς όφελός μας δια να φύγομε σώοι». Στο πίσω μέρος της επιστολής του προς τον δήμαρχο έχει σχεδιάσει ένα μικρό τοπογραφικό διάγραμμα για να καταλάβουν οι τοπικές Αρχές σε ποιο σχολείο διανυκτέρευσε και πήρε την σημαία.

Η Σούζαν Παπαδοπούλου, νομικός από την Κοζάνη που τα τελευταία χρόνια ζει και εργάζεται στην Μελβούρνη, επισήμανε μιλώντας στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ότι οι Αυστραλοί δίνουν πολύ μεγάλη σημασία στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης, διαθέτουν αρχεία με λεπτομερείς ιστορικές αναφορές για τις δράσεις των ANZAC στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, αλλά και του αυστραλιανού εκστρατευτικού σώματος κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, διαθέτουν λαμπρά μνημεία προς τιμήν των νεκρών στρατιωτών τους. Συμπλήρωσε δε, ότι έχουν εκδοθεί δεκάδες βιβλία και ερευνητικές εργασίες που αναφέρονται σε ιστορικά γεγονότα από την ολιγόμηνη ζωή και δράση των Αυστραλών στρατιωτών στην Ελλάδα, τη σχέση τους με τους Έλληνες και ανέφερε ότι «η ιστορία του νεαρού στρατιώτη με την ελληνική σημαία περιλαμβάνεται στην πολυτελή έκδοση της συγγραφέως Μαρίας Χιλ με τίτλο "Diggers and greeks – Οι εκστρατείες των Αυστραλών στην Ελλάδα"».

Τέλος, η αναπλ. προϊσταμένη των Αρχείων, Μουσείων και Πινακοθηκών της Κοβενταρείου Βιβλιοθήκης Κοζάνης υπενθύμισε μιλώντας στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ότι το 1991 Αυστραλοί βετεράνοι του πολέμου, αλλά και το 2011 κατά τη διάρκεια των εκδηλώσεων για τα 70 χρόνια από τη μάχη της Κρήτης, απόγονοι του συγκεκριμένου στρατιώτη και συγγενείς άλλων συμπολεμιστών του επισκέφθηκαν την Κοζάνη, καθώς και την περιοχή του Κλειδιού της Φλώρινας όπου σκοτώθηκαν 350 Αυστραλοί στρατιώτες.

Κείμενο, φωτογραφίες: ΑΠΕ-ΜΠΕ / Σπ. Κουταβάς